

RETTENS DOM (Tredje Udvidede Afdeling)

24. oktober 2000 *

I sag T-178/98,

Fresh Marine Company AS, Trondheim (Norge), ved advokaterne J.-F. Bellis og B. Servais, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat J. Loesch, 11, rue Goethe,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent V. Kreuschitz, bistået af N. Khan, og med valgt adresse i Luxembourg hos C. Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om, at Kommissionen tilpligtes at erstatte den forretningsmæssige skade, som sagsøgeren hævder at have lidt som følge af vedtagelsen af Kommissionens forordning (EF) nr. 2529/97 af 16. december 1997 om indførelse

* Processprog: engelsk.

af en midlertidig antidumping- og udligningstold på importen af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge (EFT L 346, s. 63),

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Tredje Udvidede Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne J. Azizi, R.M. Moura Ramos, M. Jaeger og P. Mengozzi,

justitssekretær: fuldmægtig J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 10. maj 2000,

afsagt følgende

Dom

Sagens retlige og faktiske baggrund

- 1 Sagsøgeren, der er et i 1992 stiftet norsk selskab, er specialiseret i salg af opdrættede atlantehavslaks.

- 2 Kommissionen fremsatte, efter at den i juli 1996 havde modtaget klager fra Scottish Salmon Growers' Association Ltd og Shetland Salmon Farmers' Association på vegne af deres medlemmer, den 31. august 1996 to særskilte meddelelser, der blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, om indledning af en antidumpingprocedure og en antisubsidieprocedure vedrørende importen af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge (EFT C 253, s. 18 og 20).
- 3 Kommissionen indhentede og efterprøvede alle de oplysninger, den anså for nødvendige med henblik på dens endelige konklusioner. Kommissionen konkluderede efter denne undersøgelse, at det var nødvendigt at iværksætte endelige antidumping- og udligningsforanstaltninger for at fjerne de skadelige virkninger af den dumping og subsidiering, der var klaget over.
- 4 Den 17. juni 1997 gav sagsøgeren, der havde fået meddelelse om Kommissionens konklusioner, Kommissionen et tilsagn i overensstemmelse med artikel 8 i Rådets forordning (EF) nr. 384/96 af 22. december 1995 om beskyttelse mod dumping-import fra lande, der ikke er medlemmer af Det Europæiske Fællesskab (EFT L 56, s. 1), og artikel 10 i Rådets forordning (EF) nr. 3284/94 af 22. december 1994 om beskyttelse mod subsidieret indførsel fra lande, der ikke er medlemmer af Det Europæiske Fællesskab (EFT L 349, s. 22). Sagsøgeren gav navnlig tilsagn om, at gennemsnitsprisen pr. kvartal af selskabets eksport af opdrættede rensede atlantehavslaks med hoved ikke ville være lavere end 3,25 ECU/kg, og at prisen for hver individuel transaktion ikke ville være under 85% af ovennævnte minimumsgennemsnitspris undtagen under særlige omstændigheder og højst for 2% af selskabets samlede eksport til Fællesskabet i det pågældende kvartal. Sagsøgeren gav endvidere tilsagn om hvert kvartal i overensstemmelse med de tekniske specifikationer at underrette Kommissionen om ethvert salg af opdrættede atlantehavslaks til selskabets uafhængige kunder i Fællesskabet.
- 5 Kommissionen godtog ved afgørelse 97/634/EF af 26. september 1997 om godtagelse af tilsagn i forbindelse med antidumping- og antisubsidieprocedurerne

vedrørende importen af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge (EFT L 267, s. 81) tilsagnene fra en række norske eksportører af disse varer, herunder sagsøgeren. Hvad angår disse eksportører blev antidumping- og antisubsidieundersøgelserne dermed afsluttet. Sagsøgerens tilsagn trådte i kraft den 1. juli 1997.

- 6 Rådet vedtog samme dag forordning (EF) nr. 1890/97 om indførelse af en endelig antidumpingtold på importen af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge (EFT L 267, s. 1) og forordning (EF) nr. 1891/97 om indførelse af en endelig udligningstold på importen af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge (EFT L 267, s. 19). I henhold til artikel 1, stk. 2, i begge forordninger var importen til Fællesskabet af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge, der var produceret af sagsøgeren, fritaget for denne told på grund af, at Kommissionen havde godtaget sagsøgerens tilsagn.

- 7 Den 22. oktober 1997 tilsendte sagsøgeren Kommissionen en rapport, hvori var opregnet selskabets samlede eksport af opdrættede atlantehavslaks til Fællesskabet i løbet af tredje kvartal 1997 (herefter »rapporten af oktober 1997«).

- 8 Den 16. december 1997 vedtog Kommissionen på grundlag af forordning nr. 384/96 og Rådets forordning (EF) nr. 2026/97 af 6. oktober 1997 om beskyttelse mod subsidieret indførsel fra lande, der ikke er medlemmer af Det Europæiske Fællesskab (EFT L 288, s. 1), forordning (EF) nr. 2529/97 om indførelse af en midlertidig antidumping- og udligningstold på importen af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge (EFT L 346, s. 63). I henhold til denne forordning blev importen til Fællesskabet af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge, der var produceret af sagsøgeren, pålagt en midlertidig antidumpingtold på 0,32 ECU/kg og en midlertidig udligningstold

på 3,8% (artikel 1 og 2), og sagsøgerens navn blev slettet fra bilaget til afgørelse 97/634, der opregnede de virksomheder, hvis tilsagn var blevet godtaget (artikel 5). Denne forordning trådte i kraft den 18. december 1997. Dens anvendelsesperiode var fastsat til fire måneder (artikel 6). De berørte parter kunne tilkendegive deres mening skriftligt og anmode om at blive hørt mundtligt af Kommissionen inden en måned fra tidspunktet for forordningens ikrafttræden, altså senest den 17. januar 1998 (artikel 4).

- 9 Ved skrivelse af 19. december 1997 oplyste Kommissionen sagsøgeren om de faktiske forhold og væsentligste betragtninger, på baggrund af hvilke den midlertidige told var blevet pålagt importen af sagsøgerens varer til Fællesskabet. Kommissionen forklarede sagsøgeren, at en gennemgang af oplysningerne i rapporten af oktober 1997 havde vist en gennemsnitspris for eksporten af rensede laks med hoved på 3,22 ECU/kg, altså en pris, der var lavere end den mindstepris, der var fastsat i tilsagnet af 17. juni 1997, hvilket førte Kommissionen til at antage, at sagsøgeren ikke havde overholdt tilsagnet. Denne skrivelse var bilagt en kopi af de oplysninger, som Kommissionen havde lagt til grund for denne konklusion.

- 10 Ved telefax af 22. december 1997 kritiserede sagsøgeren Kommissionen for at have forvansket rapporten af oktober 1997, idet den havde slettet en række linjer, der havde til formål at annullere linjer med fejlagtige oplysninger. Sagsøgeren anmodede om — idet selskabet angav, at det siden forordning nr. 2529/97's ikrafttræden var ophørt med at eksportere til Fællesskabet, hvilket havde påført det betydelig skade — at sanktionerne mod sagsøgeren omgående blev ophævet.

- 11 Ved skrivelse af 5. januar 1998 afviste Kommissionen sagsøgerens beskyldninger. Kommissionen forklarede sagsøgeren, at den havde besluttet at slette en række linjer i rapporten af oktober 1997, idet de indeholdt oplysninger om mængder eller værdier, der var sat minustegn foran, og som i mangel af en nærmere forklaring i rapporten ikke kunne sættes i forbindelse med tilsvarende fakturaer. Kommissionen tilføjede, at hvis sagsøgeren rettidigt tilsendte Kommissionen en

korrekt rapport, der viste alle de af selskabet gennemførte salg, netto for kreditnotaer, i løbet af tredje kvartal 1997 til en gennemsnitspris, der var højere end mindsteprisen, ville Kommissionen overveje at ændre sin holdning. Kommissionen understregede ligeledes, at den ved forordning nr. 2529/97 iværksatte told var midlertidig, og oplyste, at sagsøgeren kunne fortsætte sin eksport til Fællesskabet ved at stille en passende garanti over for de pågældende medlemsstaters toldmyndigheder for salg, der gennemførtes i henhold til »DDP«-ordningen («Delivered Duty Paid», leveret med tolden betalt).

- 12 Den 6. januar 1998 tilsendte sagsøgeren Kommissionen en revideret udgave af rapporten af oktober 1997.

- 13 Ved skrivelse af 7. januar 1998 fremkom sagsøgeren på Kommissionens opfordring med yderligere præciseringer vedrørende visse linjer, der indeholdt negative værdier, i den oprindelige udgave af rapporten af oktober 1997.

- 14 Den 8. januar 1998 tilsendte Kommissionen sagsøgeren en revideret udgave af samme rapport, som ændret på grundlag af de oplysninger, sagsøgeren dagen før var fremkommet med. Sagsøgeren blev opfordret til skriftligt at meddele Kommissionen, om selskabet kunne godkende indholdet af denne nye version af rapporten.

- 15 Ved telefax af 9. januar 1998 meddelte sagsøgeren Kommissionen, at selskabet var enig i indholdet af denne nye reviderede udgave af rapporten af oktober 1997. Sagsøgeren insisterede på, idet selskabet understregede, at det ikke havde yderligere bemærkninger hertil, og at det led betydelige forretningsmæssige tab, at selskabets situation blev afklaret, og at den midlertidige told blev ophævet

inden udløbet af den frist, som de berørte parter i henhold til forordning nr. 2529/97 havde til at tilkendegive deres mening.

- 16 Samme dag fremsatte sagsøgerens advokat samme anmodning over for Kommissionen. Advokaten anførte, at det nu syntes at være klart, at hans klient ikke havde tilsidesat sit tilsagn, og at klienten i øvrigt ikke havde yderligere bemærkninger.
- 17 Ved telefax af 12. januar 1998 gentog sagsøgerens advokat sin anmodning.
- 18 Den 26. og 27. januar 1998 foretog ansatte i Kommissionen undersøgelser på sagsøgerens hjemsted.
- 19 Ved skrivelse af 30. januar 1998 meddelte Kommissionen sagsøgeren, at den nu var af den opfattelse, at sagsøgeren i det tredje kvartal 1997 havde overholdt den minimumsgennemsnitspris, der var fastsat i tilsagnet, for eksport af rensset laks med hoved, og at Kommissionen derfor ikke længere havde grund til at tro, at tilsagnet var blevet tilsidesat.
- 20 Ved skrivelse af 2. februar 1998 meddelte Kommissionen sagsøgeren, at den havde til hensigt at foreslå Rådet, at der ikke blev pålagt endelig told, og at den midlertidige told, der var blevet indført ved forordning nr. 2529/97, ikke skulle opretholdes. Kommissionen tilføjede, at de beløb, der var deponeret til dækning af den midlertidige told i overensstemmelse med artikel 10, stk. 2, i forordning

nr. 384/96, ville blive frigivet, såfremt Rådet besluttede ikke helt eller delvist at opkræve dem endeligt.

- 21 Den 23. marts 1998 vedtog Kommissionen forordning (EF) nr. 651/98 om ændring af forordning nr. 1890/97, nr. 1891/97 og nr. 2529/97 og af afgørelse 97/634 (EFT L 88, s. 31). I henhold til forordning nr. 651/98 ophævedes den midlertidige antidumpingtold og udligningstold, der var blevet fastsat ved forordning nr. 2529/97, for så vidt angik importen af sagsøgerens varer (artikel 1, stk. 1). Sagsøgerens tilsagn trådte i øvrigt på ny i kraft fra den 25. marts 1998 (artikel 2 og 4).

Retsforhandlinger

- 22 Sagsøgeren har ved stævning, der er indleveret til Rettens Justitskontor den 27. oktober 1998, anlagt den foreliggende sag.
- 23 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling efter at have truffet foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, hvorved parterne er blevet anmodet om at besvare en række skriftlige spørgsmål.
- 24 Parterne har i retsmødet den 10. maj 2000 afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten.

Parternes påstande

25 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

- Kommissionen tilpligtes at erstatte den skade, sagsøgeren har lidt efter vedtagelsen af de midlertidige foranstaltninger i forordning nr. 2529/97, med et beløb på i alt 2 115 000 norske kroner (NOK).
- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

26 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Sagen afvises, subsidiært frifindes sagsøgte.
- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Formaliteten

27 Kommissionen har uden formelt at gøre en formalitetsindsigelse gældende i henhold til artikel 114, stk. 1, i Rettens procesreglement anført, at sagen skal afvises. Kommissionen har påberåbt sig tre anbringender til støtte herfor. Det

første anbringende vedrører tilsidesættelse af procesreglementets artikel 44, stk. 1, litra c). Med det andet anbringende har Kommissionen gjort gældende, at sagsøgeren ikke har søgsmålskompetence til at kræve erstatning for en skade, der hævdes at være forårsaget af en generel retsakt. Kommissionen har med det tredje anbringende påberåbt sig, at sagsøgeren ikke rettidigt har søgt at få forordning nr. 2529/97 annulleret.

Det første anbringende: tilsidesættelse af procesreglementets artikel 44, stk. 1, litra c)

Parternes argumenter

- 28 Kommissionen har anført, at erstatningspåstanden ikke er tilstrækkeligt underbygget, og at stævningen derfor af tre grunde ikke opfylder formkravene i procesreglementets artikel 44, stk. 1, litra c). For det første giver stævningen ikke mulighed for at identificere de betingelser, der er nødvendige for at fastslå Kommissionens erstatningsansvar uden for kontrakt. Hvad for det andet angår årsagsforbindelsen har sagsøgeren alene anført — uden at dette er begrundet — at selskabet mellem den 18. december 1997 og den 25. marts 1998 ikke kunne sælge laks på fællesskabsmarkedet. Hvad for det tredje angår omfanget af den påståede skade er sagsøgeren ikke fremkommet med noget forhold, der beviser, at selskabet har forsøgt at opnå en bankgaranti til dækning af den midlertidige told med henblik på at begrænse sit indtægtstab. Hvad angår omkostningerne ved sagsøgerens genetablering på fællesskabsmarkedet er de rent hypotetiske.
- 29 Sagsøgeren har anført, at stævningen opfylder formkravene i procesreglementet. Sagsøgeren har navnlig bestridt Kommissionens argumentation om, at den erklæring fra en revisionsvirksomhed, der er vedlagt stævningen som bilag 6, ikke beviser årsagsforbindelsen mellem iværksættelsen af midlertidige foranstaltninger og den forretningsmæssige skade, som selskabet har lidt.

Rettens bemærkninger

- 30 Ifølge artikel 19 i EF-statutten for Domstolen, som ifølge samme stats artikel 46, stk. 1, finder anvendelse på rettergangsmåden ved Retten, og artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement skal stævningen bl.a. angive søgsmålets genstand og indeholde en kort fremstilling af søgsmålsgrundene. En stævning, hvori der som i denne sag nedlægges påstand om erstatning for skade, der hævdes at være forvoldt af en fællesskabsinstitution, skal, for at opfylde disse krav, indeholde en sådan angivelse af omstændighederne, at det kan fastslås, hvilken adfærd fra institutionens side der sigtes til, grundene til, at sagsøgeren mener, at der består en årsagsforbindelse mellem institutionens adfærd og den skade, der hævdes at være lidt, samt skadens karakter og omfang (Rettens dom af 29.1.1998, sag T-113/96, Dubois et Fils mod Rådet, Sml. II, s. 125, præmis 30, af 29.10.1998, sag T-13/96, TEAK mod Kommissionen, Sml. II, s. 4073, præmis 27, og af 24.2.2000, sag T-145/98, ADT mod Kommissionen, Sml. II, s. 387, præmis 74).
- 31 I denne sag fremgår det af tilstrækkeligt klart af stævningen, at den adfærd, som sagsøgeren har kritiseret Kommissionen for, vedrører en tilsidesættelse af pligten til at udvise omhu og at følge god forvaltningsskik samt en tilsidesættelse af sagsøgerens ret til forsvar under kontrolproceduren vedrørende sagsøgerens overholdelse af tilsagnet, særligt i forbindelse med gennemgangen af rapporten af oktober 1997. Efter denne gennemgang konkluderede Kommissionen, at sagsøgeren havde tilsidesat tilsagnet, og ved forordning nr. 2529/97 tilbagekaldte Kommissionen midlertidigt tilsagnet og indførte midlertidig told på import af sagsøgerens varer til Fællesskabet. Det var på grund af disse midlertidige foranstaltninger ikke muligt for sagsøgeren at eksportere til Fællesskabet mellem den 18. december 1997 og den 25. marts 1998. Denne umulighed medførte, at sagsøgeren havde et indtægtstab anslået til 1 115 000 NOK og havde udgifter til genetablering på fællesskabsmarkedet anslået til 1 000 000 NOK.

- 32 Det følger heraf, at kravene i artikel 19 i EF-statutten for Domstolen og artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement er opfyldt i denne sag.
- 33 Kommissionens argumenter om, hvorvidt der er lidt en skade, som sagsøgeren har hævdet, og størrelsen heraf samt vedrørende årsagsforbindelsen mellem denne skade og iværksættelsen af midlertidige foranstaltninger vedrører sagens realitet og skal derfor gennemgås i sammenhæng med denne (jf. i denne retning Rettens dom af 28.4.1998, sag T-184/95, Dorsch Consult mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 667, præmis 23).
- 34 Det første anbringende kan således ikke tages til følge.

Det andet anbringende: den generelle karakter af den retsakt, der påstås at være årsag til den skade, som sagsøgeren hævder at have lidt

Parternes argumenter

- 35 Kommissionen har gjort gældende, at den manglende omhu, som Kommissionen angiveligt skulle have udvist under kontrollen af sagsøgerens overholdelse af tilsagnet, ikke i sig selv kan have forvoldt sagsøgeren skade. Den skade, som sagsøgeren har påberåbt sig, opstod først den 18. december 1997, på hvilken dato den generelle retsakt, forordning nr. 2529/97, trådte i kraft (Rettens dom af 18.9.1995, sag T-167/94, Nölle mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 2589, præmis 51). Kommissionen har, idet den har understreget, at al lovgivning kræver forberedende forvaltningsakter, anført, at sagsøgeren ikke kan søge at unddrage sig ansvarskriterierne i forbindelse med en generel retsakt ved at hævde, at Kommissionens ansvar i denne sag følger af forberedende forvaltningsakter

vedrørende ovennævnte forordning. En sådan argumentation blev netop afvist af Retten i dommen i sagen Nölle mod Rådet og Kommissionen (præmis 52). Kommissionen har konkluderet, at den generelle karakter af den retsakt, som sagsøgeren har påstået ligger bag den skade, der hævdes at være lidt, medfører, at sagen skal afvises.

- 36 Kommissionen har i duplikken understreget, at sagsøgeren ikke i sin replik har identificeret de forvaltningsakter, der angiveligt har forvoldt sagsøgeren skade. Kommissionen har, idet den har afvist den sontring, der i replikken er foretaget mellem den foreliggende sag og den sag, der gav anledning til dommen i sagen Nölle mod Rådet og Kommissionen, der er omtalt ovenfor i præmis 35, anført, dels at den generelle karakter af en antidumping- eller antisubsidieforanstaltning ikke er afhængig af Rådets vedtagelse af denne foranstaltning, dels at det forhold, at sagsøgeren er en eksportør, og ikke en importør, og at sagsøgeren som sådan kunne være individuelt berørt i EF-traktatens artikel 173's forstand (efter ændring nu artikel 230 EF) af forordning nr. 2529/97, idet forordningen for sagsøgerens vedkommende svarer til en beslutning, ikke kan ændre forordningens generelle karakter (jf. i denne retning Domstolens dom af 28.11.1989, sag C-122/86, Epicheiriseon Metalleftikon Viomichanikon kai Naftiliakon m.fl. mod Kommissionen og Rådet, Sml. s. 3959, summarisk offentliggørelse).
- 37 Sagsøgeren har først gjort gældende, at baggrunden for den skade, selskabet har lidt, ikke skal findes i forordning nr. 2529/97, men i en række forvaltningsakter fra Kommissionen, som førte til iværksættelsen af midlertidige foranstaltninger. Sagsøgeren har understreget, at omstændighederne i den sag, der gav anledning til dommen i sagen Nölle mod Rådet og Kommissionen (omtalt ovenfor i præmis 35), og som Kommissionen har påberåbt sig, frembyder to væsentlige forskelle i forhold til omstændighederne i den foreliggende sag, der dels vedrører det forhold, at de foranstaltninger, der hævdedes at have forvoldt skade, blev vedtaget af Rådet, dels vedrører sagsøgerens egenskab som importør. Sagsøgeren har tilføjet, at de domme, hvori Domstolen har fundet, at Rådets og Kommissionens foranstaltninger vedrørende antidumpingprocedurer udgør generelle retsakter, alle er afsagt i erstatningssager anlagt af importører. Eksportørens situation i forbindelse med en antidumpingforanstaltning adskiller sig imidlertid

mærkbart fra importørens situation (jf. i denne retning Domstolens dom af 29.3.1979, sag 113/77, NTN Toyo Bearing Company m.fl. mod Rådet, Sml. s. 1185, og generaladvokat Warner's forslag til afgørelse i sagen, Sml. s. 1212, 1213, 1243, 1245 og 1246, samt Domstolens dom af 21.2.1984, forenede sager 239/82 og 275/82, Allied Corporation m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 1005).

Rettens bemærkninger

- 38 Det skal understreges, at arten af den retsakt, som en fællesskabsinstitution kritiseres for at have vedtaget — om det er en generel retsakt eller en forvaltningsakt — er uden betydning for, hvorvidt en erstatningssag kan antages til realitetsbehandling. Dette forhold er i en sådan sag udelukkende af betydning for realitetsbedømmelsen, når det skal afgøres, hvilket kriterium for retsstridighedens karakter der skal lægges til grund ved afgørelsen af, om Fællesskabet ifalder ansvar uden for kontrakt (jf. bl.a. Domstolens dom af 26.6.1990, sag C-153/88, Sofrimport mod Kommissionen, Sml. I, s. 2477, præmis 25, Rettens dom i sagen Nölle mod Rådet og Kommissionen, der er omtalt ovenfor i præmis 35, præmis 51 og 52, og af 16.7.1998, sag T-199/96, Bergaderm og Goupil mod Kommissionen, Sml. II, s. 2805, præmis 48-51, der er stadfæstet ved Domstolens dom af 4.7.2000, sag C-352/98 P, Bergaderm og Goupil mod Kommissionen, Sml. I, s. 5291).
- 39 Det skal således — uden at det er nødvendigt på dette stadium at tage stilling til arten af den retsakt fra Kommissionen, der påstås at have forvoldt den skade, som sagsøgeren angiveligt har lidt — konkluderes, at denne retsakts art, uanset hvad den måtte være, ikke i noget tilfælde kan være til hinder for, at den foreliggende erstatningssag antages til realitetsbehandling.
- 40 Det andet anbringende kan således ikke tages til følge.

Det tredje anbringende: manglende sagsanlæg med påstand om annullation af forordning nr. 2529/97

Parternes argumenter

- 41 Kommissionen har anført, at sagsøgeren ikke har søgt at få forordning nr. 2529/97 annulleret, selv om selskabet kunne anfægte forordningen i henhold til traktatens artikel 173 (jf. Domstolens dom i sagen Allied Corporation m.fl. mod Kommissionen, der er omtalt ovenfor i præmis 37, præmis 12, og dom af 14.3.1990, sag C-156/87, Gestetner Holdings mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 781). Retssikkerhedsprincippet kræver imidlertid, at virkningerne af den pågældende retsakt anses for endelige, når fristen for anlæggelse af et annullationssøgsmål er udløbet. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at den foreliggende sag skal afvises, idet det eneste mulige grundlag for det af sagsøgeren anlagte erstatningssøgsmål i denne sag er, at forordning nr. 2529/97 er ulovlig (jf. i denne retning Domstolens dom af 11.7.1990, forenede sager C-305/86 og C-160/87, Neotype Techmashexport mod Kommissionen og Rådet, Sml. I, s. 2945, præmis 15), og sagsøgeren ikke rettidigt har anfægtet forordningens lovlighed. Kommissionen er af den opfattelse, at såfremt erstatningssagen antages til realitetsbehandling, giver det mulighed for at anvende EF-traktatens artikel 215 (nu artikel 288 EF) til at omgå fristen i traktatens artikel 173.
- 42 Kommissionen har tilføjet, at spørgsmålet om, hvorvidt en erstatningssag kan antages til realitetsbehandling, skal bedømmes i lyset af det samlede regelsæt, hvormed traktaten sikrer borgernes domstolsbeskyttelse (jf. Domstolens dom af 26.2.1986, sag 175/84, Krohn mod Kommissionen, Sml. s. 753, præmis 27). Da sagsøgeren i denne sag havde mulighed for at anlægge sag i henhold til traktatens artikel 173, skal sagsøgerens sagsanlæg i henhold til traktatens artikel 125 afvises, idet det reelt har til sigte at få fastslået ulovligheden af en retsakt, som sagsøgeren ikke har søgt at få annulleret inden for den fastsatte frist.
- 43 Kommissionen har i duplikken afvist den fortolkning, som sagsøgeren har fremført i replikken vedrørende Rettens kendelse af 10.7.1996 i sag T-208/95, Miwon mod Kommissionen (Sml. II, s. 635) (jf. nedenfor i præmis 44). Kommissionen har understreget, at Retten i Miwon-sagen ikke afviste et

annullationssøgsmål anlagt til prøvelse af den anfægtede midlertidige anti-dumpingforordning, men udtalte, at det ikke længere var nødvendigt at træffe afgørelse i en sådan sag, idet der efterfølgende var blevet pålagt en endelig antidumpingtold.

- 44 Sagsøgeren har gjort gældende, idet selskabet har støttet sig på kendelsen i sagen *Miwon mod Kommissionen* (der er omtalt ovenfor i præmis 43) (præmis 26 og 28), at selskabet ikke kunne kræve forordning nr. 2529/97 annulleret på grund af dennes midlertidige karakter. Sagsøgeren har endvidere kritiseret Kommissionens fortolkning af dommen i sagen *Krohn mod Kommissionen* (der er omtalt ovenfor i præmis 42), idet selskabet har understreget, at antagelsen af en erstatningssag til realitetsbehandling kun kan være betinget af, at de nationale retsmidler er udtømt, såfremt de personer, der hævder have lidt tab på grund af retsakter fra Fællesskabets institutioner, er sikret en effektiv retsbeskyttelse ved disse retsmidler (Domstolens dom af 30.5.1989, sag 20/88, *Roquette Frères mod Kommissionen*, Sml. s. 1553, præmis 15), hvilket ikke er tilfældet, når den ulovlighed, der påberåbes under en erstatningssag — som i denne sag — ikke er begået af en national myndighed, men af en af Fællesskabets institutioner (dommen i sagen *Krohn mod Kommissionen*, der er omtalt ovenfor i præmis 42, og Rettens dom af 13.12.1995, forenede sager T-481/93 og T-484/93, *Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mod Kommissionen*, Sml. II, s. 2941). Sagsøgeren har tilføjet, at antagelse til realitetsbehandling af en erstatningssag ifølge retspraksis ikke er betinget af, at der anlægges et annullationssøgsmål. Sagsøgeren har konkluderet, at sagen skal antages til realitetsbehandling i henhold til princippet om, at et søgsmål i henhold til traktatens artikel 215 er et selvstændigt søgsmål, således som dette princip er fastlagt i dommen i sagen *Krohn mod Kommissionen*, der er omtalt ovenfor i præmis 42.

Rettens bemærkninger

- 45 Ifølge fast retspraksis er erstatningssøgsmålet i henhold til traktatens artikel 215, stk. 2, et selvstændigt retsmiddel, der har sin særlige funktion blandt de forskellige søgsmålstyper og er underkastet betingelser, der er afpasset efter dets særlige formål (jf. Domstolens dom af 2.12.1971, sag 5/71, *Zuckerfabrik Schöppenstedt mod Rådet*, Sml. 1971, s. 275, org.ref.: Rec. s. 975, præmis 3, dommen i sagen *Krohn mod Kommissionen*, der er omtalt ovenfor i præmis 42, præmis 26, og dom af 17.5.1990, sag C-87/89, *Sonito m.fl. mod Kommissionen*,

Sml. I, s. 1981, præmis 14). Erstatningssøgsmålet adskiller sig fra annullations-søgsmålet ved, at det ikke tilsigter en ophævelse af en bestemt foranstaltning, men derimod erstatning for tab, som er forårsaget af en institution (dommen i sagen Zuckerfabrik Schöppenstedt mod Rådet, præmis 3, dommen i sagen Krohn mod Kommissionen, der er omtalt ovenfor i præmis 42, præmis 32, og dommen i sagen Sonito mod Kommissionen, præmis 14). Princippet om erstatningssøgsmålets selvstændige karakter er således begrundet i det forhold, at et sådant søgsmål på grund af sin genstand adskiller sig fra et annullations-søgsmål.

- 46 Genstanden for et annullationssøgsmål, der var rettet mod forordning nr. 2529/97, ville i dette tilfælde bestå i en ophævelse af den midlertidige tilbagekaldelse af godkendelsen af sagsøgerens tilsagn, i en ophævelse af den midlertidige antidumping- og udligningstold, der var lagt på importen af sagsøgerens varer til Fællesskabet, og i givet fald i en frigivelse af beløb, der måtte være deponeret til dækning af denne midlertidige told. Med erstatningssøgsmålet forfølger sagsøgeren imidlertid ikke nogen af disse formål. Erstatningssøgsmålet har til formål at genoprette den forretningsmæssige skade — der svarer til det indtægtstab, der er forbundet med afbrydelsen af eksporten til Fællesskabet, samt til omkostningerne til genetablering på fællesskabsmarkedet — som sagsøgeren hævder at have lidt på grund af en af Kommissionen begået fejl, der førte til vedtagelsen af midlertidige foranstaltninger mod importen af sagsøgerens varer ved forordning nr. 2529/97.
- 47 Selv hvis sagsøgeren rettidigt havde søgt at få denne forordning annulleret, og sagsøgeren fik medhold i denne sag, ville et sådant resultat under alle omstændigheder ikke give mulighed for at få genoprettet den forretningsmæssige skade, som selskabet hævder at have lidt. En sådan genoprettelse ville kræve, at der allerede på dette tidspunkt blev nedlagt en parallel erstatningspåstand.
- 48 Selv hvis Kommissionens argument om, at forordning nr. 2529/97 skal anses for den retsakt, der forårsagede den af sagsøgeren hævdede skade, måtte tiltrædes, kan den af sagsøgeren anlagte erstatningssag under alle omstændigheder ikke afvises på grund af, at sagsøgeren ikke forinden og rettidigt har anfægtet denne forordnings gyldighed.

- 49 Selv om det er korrekt, at retspraksis inden for visse meget præcise grænser giver mulighed for, under et annullationssøgsmål, at anerkende, at sagsøgeren har interesse i med henblik på en efterfølgende erstatningspåstand at få fastslået, at en forordning, hvorved der indføres en midlertidig told, er ugyldig (jf. i denne retning Domstolens dom af 11.7.1990, forenede sager C-304/86 og C-185/87, Enital mod Kommissionen, Sml. I, s. 2939, summarisk offentliggørelse, og dommen i sagen Neotype Techmashexport mod Kommissionen og Rådet, der er omtalt ovenfor i præmis 41, præmis 15), kan det imidlertid ikke af denne retspraksis sluttes, at et erstatningssøgsmål er betinget af, at der først anlægges et annullationssøgsmål vedrørende den retsakt, der hævdes at have forårsaget skaden. En part kan således anlægge erstatningssag uden herved i medfør af gældende retsfor skrifter at være tvunget til at kræve annullation af den ulovlige retsakt, som har forårsaget tabet (Domstolens kendelse af 26.10.1995, forenede sager C-199/94 P og C-200/94 P, Pevasa og Inpesca mod Kommissionen, Sml. I, s. 3709, præmis 27, og den deri omtalte retspraksis).
- 50 Det skal tilføjes, at et erstatningssøgsmål ganske vist skal afvises, såfremt der med erstatningssøgsmålet reelt tilsigtes en ophævelse af en retsakt, der er blevet endelig, og søgsmålet, hvis sagsøgeren fik medhold, ville medføre, at retsvirkningerne af den pågældende retsakt blev ophævet (jf. Rettens dom af 15.3.1995, sag T-514/93, Cobrecaf m.fl. mod Kommissionen, Sml II, s. 621, præmis 59, og domme af 4.2.1998, sag T-93/95, Laga mod Kommissionen, Sml. II, s. 195, præmis 48, og sag T-94/95, Landuyt mod Kommissionen, Sml II, s. 213, præmis 48), hvilket f.eks. er tilfældet, når der med sagen tilsigtes betaling af et beløb, der nøjagtigt svarer til den told, sagsøgeren har betalt i henhold til den retsakt, der er blevet endelig (jf. dommen i sagen Krohn mod Kommissionen, der er omtalt ovenfor i præmis 42, præmis 33).
- 51 I den foreliggende sag kan sagsøgerens erstatningssøgsmål imidlertid ikke i henhold til det ovenfor i præmis 46 fastslåede anses for at have til formål at få ophævet forordning nr. 2529/97, der er blevet endelig, og at få ophævet forordningens retsvirkninger, der i øvrigt for sagsøgerens vedkommende blev ophævet ved forordning nr. 651/98 (jf. ovenfor i præmis 21). Under hensyn til samme konstateringer kan søgsmålet heller ikke antages at vedrøre betaling af et beløb, der svarer til den midlertidige told, der er opkrævet i henhold til forordning nr. 2529/97. Da sagsøgeren endvidere ikke har eksporteret til Fællesskabet i den periode, hvor de midlertidige foranstaltninger i henhold til denne forordning fandt anvendelse, har sagsøgeren ikke skullet betale nogen

midlertidig told, hvilket forklarer, hvorfor artikel 1, stk. 2, i forordning nr. 651/98, der vedrører frigivelse af beløb, der er deponeret i henhold til forordning nr. 2529/97, ikke berører selskabet. Den foreliggende erstatningssag tilsigter at genoprette den forretningsmæssige skade — uafhængigt af selve retsvirkningerne af forordning nr. 2529/97 — som et annullationsøgsmål rettidigt anlagt af sagsøgeren vedrørende denne forordning under alle omstændigheder ikke ville give mulighed for at genoprette (jf. ovenfor i præmis 47). Den foreliggende sag kan derfor ikke anses for at tilsigte at omgå, at en påstand, der havde til formål at få annulleret forordning nr. 2529/97, skulle afvises.

- 52 Det skal konkluderes, at den foreliggende erstatningssags specifikke formål — i overensstemmelse med princippet om, at søgsmål i henhold til traktatens artikel 215, stk. 2, er selvstændige søgsmål, således som det er præciseret i retspraksis — er til hinder for, at denne erstatningssag skal afvises på grund af, at sagsøgeren ikke rettidigt har anfægtet lovligheden af forordning nr. 2529/97.
- 53 Det tredje anbringende kan således ikke tages til følge. Sagen kan derfor antages til realitetsbehandling.

Realiteten

- 54 Indledningsvis bemærkes, at efter fast retspraksis forudsætter et ansvar for Fællesskabet uden for kontrakt, at sagsøgeren beviser, at den adfærd, der lægges den berørte institution til last, har været retsstridig, at der reelt foreligger tab, og at der er årsagssammenhæng mellem denne adfærd og det påståede tab (jf. Domstolens dom af 29.9.1982, sag 26/81, *Oleifici Mediterranei mod EØF*, Sml. s. 3057, præmis 16, Rettens dom af 11.7.1996, sag T-175/94, *International Procurement Services mod Kommissionen*, Sml. II, s. 729, præmis 44, og dommen i sagen *Dubois et Fils mod Kommissionen*, der er omtalt ovenfor i præmis 30, præmis 54). Der skal herefter tages stilling til, om sagsøgeren har godtgjort, at disse betingelser er opfyldt.

Den retsstridige adfærd, som Kommissionen kritiseres for at have udvist

Kravene til retsstridighedens karakter

— Parternes argumenter

- 55 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionens beslutning om at tilbagekalde godkendelsen af sagsøgerens tilsagn og at iværksætte midlertidige foranstaltninger ikke skal anses for en generel retsakt, men for en række forvaltningsakter, der udelukkende er rettet til sagsøgeren. Sagsøgeren skal således, for at Fællesskabet kan ifalde ansvar, ikke godtgøre, at den adfærd, som Kommissionen kritiseres for at have udvist, er af en retsstridig karakter som den, der kræves i henhold til retspraksis vedrørende Fællesskabets ansvar for generelle retsakter.
- 56 Kommissionen har anført, at den af sagsøgeren påståede skade kun kan være forårsaget af en generel retsakt, nemlig forordning nr. 2529/97. Den adfærd, som institutionen kritiseres for at have udvist, kan således alene medføre, at Fællesskabet ifalder ansvar over for sagsøgeren, såfremt det er godtgjort, at dens retsstridige karakter er så kvalificeret, som det kræves i henhold til retspraksis (dommen i sagen Epicheiriseon Metalleftikon Viomichanikon kai Naftiliakon m.fl. mod Kommissionen og Rådet, der er omtalt ovenfor i præmis 36, og dommen i sagen Nölle mod Rådet og Kommissionen, der er omtalt ovenfor i præmis 35, præmis 51 og 52).

— Rettens bemærkninger

- 57 Selv om Rådets og Kommissionens retsakter under en procedure med henblik på en eventuel vedtagelse af antidumpingforanstaltninger i princippet må betragtes

som generelle retsakter, der bygger på et økonomisk-politisk valg, således at Fællesskabet kun ifalder ansvar på grund af sådanne retsakter, når der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret krænkelse af en højere retsregel til beskyttelse af private (dommen i sagen Nölle mod Rådet og Kommissionen, der er omtalt ovenfor i præmis 35, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis), skal de særlige forhold i denne sag dog fremhæves. I denne sag er den pågældende skade angiveligt forårsaget af Kommissionens retsstridige adfærd i forbindelse med dens behandling af rapporten af oktober 1997, hvorved det skulle efterprøves, om sagsøgeren i tredje kvartal 1997 havde overholdt det tilsagn, hvis godtagelse bragte antidumping- og antisubsidieundersøgelserne til ophør for sagsøgerens vedkommende. Denne angiveligt retsstridige adfærd medførte, at Kommissionen fik den opfattelse, at sagsøgeren havde tilsidesat tilsagnet. Dette skete i forbindelse med en forvaltningshandling, der specifikt og udelukkende vedrørte sagsøgeren. Denne handling indebar ikke et økonomisk-politisk valg, og Kommissionen rådede kun over et yderst begrænset skøn. Hvis den overhovedet kunne udøve et skøn.

- 58 Den formodede retsstridige adfærd fra Kommissionens side forårsagede ganske vist først den påståede skade fra det tidspunkt, hvor og på grund af, at den blev stadfæstet ved vedtagelsen af midlertidige foranstaltninger over for importen af sagsøgerens varer inden for rammerne af forordning nr. 2529/97. Kommissionen har imidlertid, i forhold til sagsøgeren, i forordning nr. 2529/97 alene draget midlertidige konklusioner af sin gennemgang af ovennævnte rapport og navnlig af gennemsnitsprisniveauet for den eksport, som sagsøgeren foretog i den periode, der var omfattet af denne rapport (jf. niende betragtning til forordning nr. 2529/97).
- 59 Det skal tilføjes, at forholdene i de sager, som gav anledning til de to domme, som Kommissionen har påberåbt sig i processkrifterne (jf. ovenfor i præmis 56), og hvori Fællesskabets retsinstanser kvalificerede Rådets og Kommissionens retsakter vedrørende en antidumpingprocedure som generelle retsakter, der indebar et økonomisk-politisk valg, var helt anderledes end forholdene i den foreliggende sag. Sagsøgerne i disse sager ønskede nemlig — i modsætning til situationen i den foreliggende sag — at opnå erstatning for en skade, der var forårsaget af et

økonomisk-politisk valg, der var truffet af fællesskabsmyndighederne inden for rammerne af deres kompetence til at udstede generelle retsakter.

- 60 I sagen *Epicheiriseon Metalleftikon Viomichanikon kai Naftiliakon m.fl. mod Kommissionen og Rådet*, der er omtalt ovenfor i præmis 36, krævede sagsøgerne således erstatning for den skade, de påstod at have lidt som følge af Rådets beslutning om at afslutte en antidumpingprocedure og ikke at vedtage den af Kommissionen foreslåede forordning om indførelse af en endelig antidumpingtold på den pågældende import. I den sag, der gav anledning til dommen *Nölle mod Rådet og Kommissionen*, der er omtalt ovenfor i præmis 35, krævede en importør i Fællesskabet erstatning for den skade, han angiveligt havde lidt som følge af Rådets vedtagelse af en forordning om indførelse af en endelig antidumpingtold og om endelig opkrævning af en midlertidigt opkrævet antidumpingtold, i et tilfælde hvor Domstolen havde kendt forordningen ugyldig på grund af de vilkår, hvorunder fællesskabsmyndighederne havde foretaget valget af referenceland med henblik på at fastsætte den normale værdi af de pågældende varer.
- 61 Det må konkluderes, at en ren tilsidesættelse af fællesskabsretten i denne sag vil være tilstrækkelig til, at Fællesskabet ifalder ansvar uden for kontrakt (jf. dom af 4.7.2000, *Bergaderm og Goupil mod Kommissionen*, der er omtalt ovenfor i præmis 38, præmis 44). Navnlig vil konstatering af en retsstridighed, som en almindeligt forsigtig og påpasselig forvaltning ikke ville have begået under tilsvarende omstændigheder, give mulighed for at konkludere, at institutionens adfærd har været et retsstridigt forhold af en sådan karakter, at Fællesskabet ifalder ansvar i henhold til traktatens artikel 215.
- 62 Det skal derfor undersøges, om Kommissionen under den administrative efterprøvelse af sagsøgerens overholdelse af tilsagnet på grundlag af rapporten af oktober 1997 har gjort sig skyldig i et retsstridigt forhold, som en almindeligt forsigtig og påpasselig forvaltning ikke ville have begået under de samme omstændigheder.

Den påståede retsstridige karakter af Kommissionens adfærd

— Parternes argumenter

- 63 Sagsøgeren har for det første anført, at Kommissionen i denne sag har tilsidesat pligten til at udvise omhu og at følge god forvaltningsskik.
- 64 Sagsøgeren har redegjort for, at selskabet i tredje kvartal 1997 begik nogle indkodningsfejl ved registreringen af oplysninger om sin eksport til Fællesskabet af opdrættede atlantehavslaks i denne periode. Sagsøgeren har imidlertid anført, at det klart fremgik af rapporten af oktober 1997, at disse fejl var blevet rettet ved, at de fejlagtige linjer blev gentaget, og at der blev sat minus foran de relevante værdier, eller i givet fald ved, at de pågældende oplysninger blev indsat på ny. Sagsøgeren har påstået, at selskabet under alle omstændigheder har truffet alle mulige foranstaltninger for at sikre, at rapporten ikke kunne give anledning til misforståelser.
- 65 Ifølge sagsøgeren burde Kommissionen have været opmærksom på, at rapporten af oktober 1997 indeholdt rettede linjer. Kommissionen slettede imidlertid under behandlingen af rapporten alle de linjer, der indeholdt negative værdier, hvilket medførte, at den tog hensyn til de fejlagtige oplysninger, som disse linjer havde til formål at ophæve. Da de begåede fejl ofte vedrørte den valuta, som de pågældende transaktioner var gennemført i, blev disse transaktioners salgspris, omregnet til ecu, yderst lav, hvilket indebar en betydelig nedsættelse af gennemsnitsprisen for eksporten af rensede laks med hoved. Kommissionen konkluderede således med urette, at denne gennemsnitspris havde været lavere end den mindstepris, der var fastsat i tilsagnet, og fandt, at sagsøgeren havde tilsidesat tilsagnet, hvilket førte til, at Kommissionen iværksatte midlertidige foranstaltninger over for importen af sagsøgerens varer.

- 66 Ifølge sagsøgeren var det tilstrækkeligt, at Kommissionen anmodede selskabet om de afklaringer, der blev anset for nødvendige for en bedre forståelse af de forhold i rapporten af oktober 1997, der forekom Kommissionen uklare. Sådanne afklaringer ville have givet Kommissionen mulighed for at fastslå, at sagsøgeren ikke havde tilsidesat sit tilsagn. Kommissionen har således begået en fejl ved ikke at have forsøgt at afklare rapporten af oktober 1997, inden den iværksatte midlertidige foranstaltninger.
- 67 Under henvisning til retspraksis for, at den berørte virksomhed under den administrative procedure skal have haft lejlighed til at gøre sit synspunkt gældende vedrørende rigtigheden og relevansen af de påberåbte faktiske forhold og omstændigheder og at fremkomme med bemærkninger til de anvendte dokumenter (Domstolens dom af 13.2.1979, sag 85/76, Hoffmann-La Roche mod Kommissionen, Sml. s. 461, og af 7.5.1991, sag C-69/89, Nakajima mod Rådet, Sml. I, s. 2069), har sagsøgeren for det andet anført, at Kommissionen i denne sag skulle have oplyst selskabet om de faktiske forhold og de væsentligste grunde til, at Kommissionen påtænkte at indføre midlertidig told på importen af selskabets varer (jf. i denne retning Domstolens dom af 22.10.1991, sag C-16/90, Nölle, Sml. I, s. 5163). Sagsøgeren har anført, at hvis selskabet havde fået oplysninger om disse forhold, kunne det have fremsat bemærkninger til Kommissionens konklusioner, der i lyset af disse bemærkninger kunne være blevet ændret, således at der ikke havde været anledning til at tilbagekalde godtagelsen af tilsagnet og pålægge den omtvistede midlertidige told. Ifølge sagsøgeren ville dette have givet mulighed for at undgå den skade, som selskabet har lidt.
- 68 Kommissionen har for det første bestridt, at den har tilsidesat sin pligt til at udvise omhu og at følge god forvaltningsskik. Kommissionen har bemærket, at den ved beslutning 97/634 godtog tilsagn fra 190 norske eksportører, der af denne årsag blev fritaget for den endelige told, der blev pålagt i henhold til forordning nr. 1890/97 og nr. 1891/97. Kommissionen har gjort gældende, at de betingelser, der var indeholdt i tilsagnene, under disse omstændigheder skulle overholdes nøje, således at den kunne behandle alle virksomhederne ensartet ved efterprøvelsen af, om disse tilsagn blev overholdt.
- 69 Efter at have præciseret ordlyden af sagsøgerens tilsagn har Kommissionen understreget, at i henhold til artikel 8, stk. 10, i forordning nr. 384/96 og

artikel 13, stk. 10, i forordning nr. 2026/97 kan en midlertidig told indføres på grundlag af de foreliggende oplysninger, hvis der er grund til at antage, at et tilsagn er blevet misligholdt. Når blot der tilsyneladende er sket en tilsidesættelse af tilsagnet, er det dermed tilstrækkeligt til, at Kommissionen kan træffe midlertidige foranstaltninger, uden at den er forpligtet til at fastslå, om tilsagnet reelt er blevet tilsidesat. Under hensyn til antidumpingordningens karakter påhviler det den virksomhed, hvis tilsagn er blevet godtaget, at overbevise Kommissionen om, at der ikke er noget grundlag for at konkludere, at tilsagnet ikke er blevet overholdt. Enhver anden afgørelse ville være i strid med ordlyden af ovennævnte forordningsbestemmelser samt med reglen om, at en sådan efterprøvelse alene skal finde sted inden indførelsen af en endelig told (jf. artikel 8, stk. 9, i forordning nr. 384/96).

- 70 Kommissionen har gjort gældende, at tilsagnets ordlyd i denne sag ikke gav sagsøgeren mulighed for at opstille negative værdier i de kvartalsvise salgsrapporter, at der intet var bestemt vedrørende fakturaer, der udgjorde kreditnotaer, og at en bestemmelse i tilsagnet pålagde sagsøgeren at rådføre sig med institutionen i forbindelse med ethvert problem, der måtte følge af fortolkningen eller anvendelsen af tilsagnet. Sagsøgeren tilsendte imidlertid kun Kommissionen disketten med rapporten af oktober 1997 uden at fremkomme med den mindste forklaring på betydningen af de negative værdier, der fandtes heri, og deres forbindelse med andre værdier i rapporten. Kommissionen har bestridt de forskellige forhold, som sagsøgeren i denne forbindelse er fremkommet med i processkrifterne til støtte for, at det klart fremgik, at visse linjer i rapporten var behæftet med fejlkodninger, og at rapporten uden videre gav mulighed for at forstå betydningen heraf og deres forbindelse med de negative værdier, rapporten indeholdt.
- 71 Kommissionen har derfor nægtet at have gjort sig skyldig i dårlig forvaltning. Kommissionen har tværtimod anført, at rapporten af oktober 1997 ikke var i overensstemmelse med de stillede krav, og at sagsøgeren ikke havde truffet alle de mulige foranstaltninger for, at rapporten skulle være klart forståelig. Kommissionen har tilføjet, at sagsøgerens manglende erfaring på området ikke kan tale til selskabets fordel.

- 72 For det andet har Kommissionen bestridt, at den har tilsidesat sagsøgerens ret til forsvar. Kommissionen har først understreget, at den skulle gennemgå næsten 90 overvågningsrapporter af samme art som rapporten af oktober 1997. Kommissionen har dernæst gjort gældende, at den, fra det øjeblik hvor den havde grund til at tro, at sagsøgeren tilsyneladende havde tilsidesat tilsagnet, skulle reagere hurtigst muligt, idet juletiden, der er en særlig vigtig periode for handelen med laks, nærmede sig, hvilket krævede en effektiv gennemførelse af den beskyttelse, som antidumping- og antisubsidieforanstaltningerne skal sikre fællesskabsindustrien. Kommissionen har tilføjet, at artikel 7 i forordning nr. 384/96 og artikel 12 i forordning nr. 2026/97, der regulerer indførelsen af midlertidig antidumping- og udligningstold, ikke pålægger Kommissionen en forpligtelse til forudgående at informere de berørte parter.

— Rettens bemærkninger

- 73 Det bemærkes, at rapporten af oktober 1997, som sagsøgeren afgav til Kommissionen på en diskette, der var blevet fremsendt til dette formål i slutningen af 1997, bestod af 200 linjer, der omfattede ethvert salg af opdrættede rensede atlantehavslaks med hoved på fællesskabsmarkedet [varer, der svarer til »præsentation b« i henhold til sagsøgerens tilsagn]. Rapporten indeholder en oversigt, der er opdelt i 27 kolonner. 12 af de 200 linjer indeholder negative værdier.
- 74 Den sidste af rapportens sider indeholder følgende endelige tal:

»[...]	
Sum of Qtyw (kg)	477 725,50
Sum of CIF value * Qtyw	1 577 762,37
Sum of Qtyw sold at below 85 % of minimum price in kg	0,00
[...]«.	

- 75 Der er umiddelbart efter at have læst disse endelige tal i rapporten af oktober 1997 grundlag for at tro, at sagsøgeren havde overholdt sit tilsagn i den periode, der er omfattet af denne rapport. Det fremgår nemlig heraf, at sagsøgeren ikke havde foretaget nogen individuel transaktion på grundlag af en pris, der var lavere end tærsklen på 85% af den minimumsgennemsnitspris på 3,25 ECU/kg, der var fastsat i tilsagnet for sagsøgerens eksport af rensset laks med hoved, og at gennemsnitsprisen herfor i den pågældende periode havde været højere end minimumsgennemsnitsprisen, idet den havde været 3,3026 ECU/kg (1 577 762,37 ECU/477 725,50 kg).
- 76 Selv om det må indrømmes, at specifikationerne i sagsøgerens tilsagn ikke giver mulighed for, at der kan være negative værdier i de kvartalsvise salgsrapporter, havde Kommissionen — i forhold til en rapport, der i første omgang giver anledning til at tro, at sagsøgeren har opfyldt sit tilsagn — ikke ret til, således som den har gjort i denne sag (jf. ovenfor i præmis 11), ensidigt at ændre indholdet af denne rapport ved at slette de linjer, der indeholder negative værdier, og erstatte de endelige tal, der er gengivet ovenfor i præmis 74, med sin egen beregning, der blev foretaget på grundlag af den således ændrede rapport, af gennemsnitsprisen for den af sagsøgeren gennemførte eksport i den pågældende periode uden hverken at forklare sagsøgeren begrundelsen for, at Kommissionen så bort fra de nævnte endelige tal eller sikre sig i forhold til sagsøgeren, at de skete ændringer ikke satte pålideligheden af de oplysninger, der var fremlagt med henblik på efterprøvelsen af tilsagnets overholdelse, over styr. Kommissionen skulle, da den besluttede ikke at følge det umiddelbare indtryk, der følger af rapporten af oktober 1997, og som var gunstigt for sagsøgeren, have udvist den nødvendige omhu ved en korrekt fortolkning af de tal i rapporten, som den byggede sin opfattelse på med hensyn til overensstemmelsen mellem sagsøgerens adfærd og tilsagnet for den pågældende periode.
- 77 Kommissionen kan i denne forbindelse ikke påberåbe sig bestemmelserne i artikel 8, stk. 10, i forordning nr. 384/96 og artikel 13, stk. 10, i forordning nr. 2026/97.

- 78 Disse bestemmelser har til formål at give Kommissionen mulighed for, når den på grundlag af de foreliggende oplysninger har grund til at antage, at et tilsagn, som den oprindeligt har godtaget inden for rammerne af en antidumping- eller antisubsidieprocedure, er blevet misligholdt, i rette tid at træffe midlertidige foranstaltninger, der indføres for at beskytte fællesskabsindustriens interesser, under forbehold af en efterfølgende materiel undersøgelse med henblik på at fastslå, om der reelt har været tale om en tilsidesættelse af det pågældende tilsagn.
- 79 I denne sag skal det imidlertid fastslås, at rapporten af oktober 1997, navnlig de endelige tal, giver anledning til at antage, at sagsøgeren havde overholdt sit tilsagn (jf. ovenfor i præmis 74 og 75).
- 80 Det var først efter, at Kommissionen på eget initiativ havde ændret denne rapport uden at sørge for at forhøre sig hos sagsøgeren om de mulige følger af dette ensidige skridt for så vidt angår pålideligheden af de oplysninger, sagsøgeren var fremkommet med, at Kommissionen konkluderede, at der tilsyneladende var tale om, at sagsøgeren havde tilsidesat tilsagnet. Det er åbenbart, at de således ændrede oplysninger i rapporten af oktober 1997 ikke kan anses for de oplysninger i henhold til de ovenfor i præmis 77 omtalte bestemmelser, som Kommissionen på dette tidspunkt havde haft til rådighed til støtte for dens opfattelse med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren havde overholdt tilsagnet eller ikke.
- 81 Den omstændighed, at Kommissionen var forpligtet til på grund af de forestående helligdage i forbindelse med jul og nytår, hvilket er en yderst vigtig periode for handelen med laks, at gennemgå mere end 90 rapporter, der svarede til rapporten af oktober 1997, kan ikke i sig selv begrunde, at institutionen ensidigt ændrede rapporten, når det af rapporten umiddelbart fremgik, at tilsagnet var blevet overholdt. Endvidere kunne situationens uopsættelighed fra det tidspunkt, hvor Kommissionen valgte at ændre denne rapport, der umiddelbart gav anledning til at antage, at sagsøgeren havde opfyldt tilsagnet, ikke begrunde en lempelse af den pligt til at udvise omhu, der påhviler Kommissionen ved gennemgangen af de forhold, som den støtter sin opfattelse på.

- 82 Det skal derfor konkluderes, at Kommissionen ved gennemgangen af rapporten af oktober 1997 gjorde sig skyldig i et retsstridigt forhold, der ikke ville være begået af en almindeligt forsigtig og påpasselig forvaltning under tilsvarende omstændigheder.
- 83 Hvad angår den påståede tilsidesættelse af sagsøgerens ret til forsvar bemærkes, at sagsøgeren ikke i denne forbindelse har påberåbt sig nogen skade, der adskiller sig fra den skade, der er forårsaget af indførelsen af midlertidige foranstaltninger, og som skyldes den retsstridighed, Kommissionen begik ved gennemgangen af rapporten af oktober 1997. Det er således ufornuddent at udtale sig om, hvorvidt Kommissionen ved at undlade at oplyse sagsøgeren om sine konklusioner inden vedtagelsen af forordning nr. 2529/97 har tilsidesat sagsøgerens ret til forsvar.
- 84 Det skal imidlertid understreges, at sagsøgerens adfærd også er kritisabel. Således som Kommissionen har anført, blev der ikke givet nogen forklaring på de linjer i rapporten af oktober 1997, der indeholdt negative værdier, nemlig linjerne 8, 14, 29, 36, 37, 52, 100, 138, 178, 179, 195 og 196.
- 85 Det skal på den ene side fastslås, i modsætning til det af sagsøgeren anførte, at hverken de fejlbehæftede linjer — fejl, der ifølge sagsøgerens forklaringer i processkrifterne vedrører den valuta, som blev anvendt ved den pågældende transaktion, bruttoværdien af fakturaen eller en dobbelt registrering af den samme transaktion — eller det indbyrdes forhold mellem disse fejlagtige linjer og de linjer, der indeholder negative værdier, som har til formål at ophæve de fejlagtige linjer, fremgår tydeligt af rapporten af oktober 1997, der, således som det er understreget ovenfor i præmis 73, indeholder et betydeligt antal oplysninger. Der er således nogle gange adskillige linjer mellem den linje, hvor der er begået en indkodningsfejl, og den linje, som har til formål at ophæve den fejlbehæftede linje.
- 86 Således som det fremgår af de tal, sagsøgeren senere fremkom med, har de negative værdier i rapporten af oktober 1997 på den anden side ikke alle den samme betydning.

- 87 Som det fremgår af sagsøgerens forklaringer i processkrifterne, har hovedparten af disse værdier, nemlig værdierne i linje 14, 29, 36, 37, 100, 138, 178, 179, 195 og 196, til formål fuldstændigt at ophæve de linjer, der er behæftet med en indkodningsfejl. Det fremgår endvidere af samme forklaringer, at nogle af de fejlbehæftede linjer er blevet ophævet, uden at der efterfølgende er sket en ny registrering af den pågældende transaktion. Modsat har andre transaktioner, der er behæftede med en indkodningsfejl, været genstand for en ny registrering, efter at den fejl, der opstod ved den oprindelige registrering, var blevet slettet ved indførelsen af en negativ værdi.
- 88 Derimod fremgår det af sagsøgerens forklaringer i selskabets skrivelse af 7. januar 1998 (jf. ovenfor i præmis 13) til Kommissionen, således som Kommissionens ansatte da også forstod forklaringerne i denne skrivelse (jf. skrivelsen af 8.1.1998 til sagsøgeren, der er omtalt ovenfor i præmis 14), at de negative værdier i linje 8 og 52 ikke har til formål fuldstændigt at ophæve værdier i den linje eller de linjer, der svarer til den oprindelige registrering af den pågældende transaktion, men at korrigere visse af disse værdier — der findes henholdsvis i linje 5 og 6 og i linje 49 — i betragtning af det forhold, at en del af den mængde, som denne transaktion vedrørte, enten ikke var nået frem til den pågældende kunde eller ikke var blevet accepteret af kunden og derfor i begge tilfælde ikke var blevet betalt.
- 89 Under hensyn til, at rapporten af oktober 1997 var tætskrevet, og til den manglende åbenlyse forbindelse mellem de fejlbehæftede linjer og de linjer, der indeholder negative værdier, og den uklare betydning af disse værdier, skulle sagsøgeren af sig selv over for Kommissionen, da sagsøgeren fremsendte rapporten, være fremkommet med de forklaringer, der var nødvendige for at forstå rapporten. Sagsøgeren har ved at fremsende rapporten af oktober 1997 uden en eneste bemærkning hertil gjort sig skyldig i en forsømmelse, der, som det fremgår af den skrivelse af 5. januar 1998, som Kommissionen rettede til sagsøgeren, har givet anledning til tvivl hos Kommissionens ansatte (jf. ovenfor i præmis 11). Såfremt der var fremkommet forklaringer hertil, ville det have givet Kommissionens ansatte mulighed for fra starten at forstå begrundelsen for indsættelsen af disse negative værdier og at blive opmærksom på, at oplysningerne om opgørelsen af sagsøgerens forskellige salg på fællesskabsmarkedet i det pågældende kvartal i sin helhed underbyggede den konklusion, der kunne udledes

af de endelige tal i rapporten af oktober 1997, nemlig at sagsøgeren i den pågældende periode havde overholdt sit tilsagn.

- 90 Sagsøgerens manglende erfaring på området fritog ikke selskabet for af sig selv at fremkomme med forklaringer til rapporten af oktober 1997, der redegjorde for den korrekte forståelse af visse forhold heri.
- 91 Det skal således efter den ovenfor i præmis 73-90 foretagne gennemgang konkluderes, at sagsøgeren og Kommissionen hver har begået en retsstridighed af lige stor betydning under efterprøvelsen af, hvorvidt sagsøgeren havde overholdt sit tilsagn i tredje kvartal 1997 — ved afslutningen af hvilken Kommissionen konkluderede, at der tilsyneladende var sket en tilsidesættelse af dette tilsagn, og at det var nødvendigt at træffe midlertidige foranstaltninger over for import af sagsøgerens varer i henhold til forordning nr. 2529/97. Sagsøgeren har, idet selskabet har undladt af sig selv at vedlægge rapporten af oktober 1997 uomgængeligt nødvendige oplysninger for forståelsen af de negative værdier heri, udvist en forsømmelse, som en sædvanligt forsigtig og påpasselig erhvervsdrivende ikke ville have udvist. Selv når sagsøgerens retsstridige adfærd og de problemer, som denne adfærd har medført ved læsningen af den nævnte rapport, tages i betragtning, skal det fastslås, at Kommissionens reaktion, der bestod i ensidigt at ændre denne rapport, der dog gav anledning til umiddelbart at antage, at sagsøgeren havde opfyldt tilsagnet i den pågældende periode, var af uforholdsmæssig karakter og dermed retsstridig, og at ingen omstændighed kan undskylde denne reaktion.
- 92 Såfremt den af sagsøgeren påståede skade må anses for bevist, eventuelt delvist, og såfremt det måtte fremgå, at der er årsagsforbindelse mellem denne skade og de faktiske forhold, der førte til indførelsen af midlertidige foranstaltninger vedrørende import af sagsøgerens varer, hvilket der herefter skal tages stilling til, skal det ved fastsættelsen af den erstatningspligt, der påhviler Kommissionen, tages i betragtning, at parterne hver for halvdelens vedkommende er delvist ansvarlige for disse forhold.

Den påståede skade og årsagsforbindelsen mellem skaden og Kommissionens fejlagtige adfærd

Parternes argumenter

- 93 Sagsøgeren har anført, at indførelsen af midlertidige foranstaltninger påførte selskabet en dobbelt skade, der er forbundet med dels det indtægtstab, der skyldes ikrafttrædelsen af disse foranstaltninger, dels de udgifter, sagsøgeren har skullet afholde for på ny at komme ind på fællesskabsmarkedet.
- 94 Hvad angår det første forhold har sagsøgeren understreget, at selskabet på grund af de midlertidige foranstaltninger ikke kunne eksportere sine varer til Fællesskabet mellem den 18. december 1997, hvor forordning nr. 2529/97 trådte i kraft, og den 25. marts 1998, hvor sagsøgerens tilsagn på ny trådte i kraft i henhold til forordning nr. 651/98. Sagsøgeren har til støtte herfor som bilag 6 til stævningen fremlagt en attest fra en revisionsvirksomhed. Sagsøgeren har tilføjet, at det af økonomiske årsager, der navnlig er forbundet med omfanget af handelen med opdrættede atlantehavslaks og med selskabets ringe fortjenstmargen og aktiekapital, var umuligt at opnå den bankgaranti, der var nødvendig til dækning af den af Kommissionen pålagte midlertidige told. Sagsøgeren har under henvisning til oplysningerne om den eksport, selskabet gennemførte de to forudgående år i den periode, der svarer til perioden for anvendelsen af forordning nr. 2529/97, til selskabets gennemsnitlige fortjenstmargen i disse to år og til den gennemsnitlige fortjenstmargen i den periode, hvor den nævnte forordning fandt anvendelse på norske eksportører, hvis tilsagn var blevet opretholdt, anslået sit indtægtstab til 1 115 000 NOK.
- 95 For så vidt angår det andet forhold har sagsøgeren anført, at selskabet har haft og fortsat har betydelige udgifter til at generobre sine markedsandele i Fællesskabet. Sagsøgeren har vurderet denne skade til 1 000 000 NOK.

- 96 Sagsøgeren har i replikken redegjort for, at selskabet aldrig i den periode, hvor den midlertidige told fandt anvendelse, fra Kommissionen modtog forsikring om, at det kunne fortsætte med at eksportere sine varer til Fællesskabet i al sikkerhed, såfremt tolden ikke blev bekræftet. Det var først ved offentliggørelsen af forordning nr. 651/98 den 24. marts 1998, at sagsøgeren fik sikkerhed for, at de midlertidige foranstaltninger blev ophævet for importen af sagsøgerens varer, og at tilsagnet trådte i kraft på ny.
- 97 Sagsøgeren har endvidere afvist Kommissionens argument om, at de eneste udgifter, sagsøgeren skulle afholde, såfremt selskabet var fortsat med at eksportere i den periode, hvor den midlertidige told fandt anvendelse, var udgifterne til oprettelse af en bankgaranti. Sagsøgeren har understreget, at da selskabet ikke på tidspunktet for denne tolds ikrafttræden kunne vide, at tolden senere ville blive ophævet, var dets eneste mulighed for at dække de yderligere omkostninger, der skyldtes denne told, at forhøje eksportprisen i samme forhold med risiko for at lide et tab, der var umuligt senere at få dækket. Sagsøgeren har i denne forbindelse anført, at selskabet fortrinsvis eksporterer til Fællesskabet inden for »DDP«-ordningen. Sagsøgeren har tilføjet, at Kommissionens argument om, at selskabet kunne have fortsat med at eksportere til uændrede priser i den periode, hvor den midlertidige told fandt anvendelse, er i strid med Kommissionens politik vedrørende indførelse af antidumpingtold, hvorefter tolden skal resultere i en forhøjelse af prisniveauet på fællesskabsmarkedet, idet der ellers er risiko for, at institutionen iværksætter en »antiabsorptions«-undersøgelse i henhold til artikel 12, stk. 1, i forordning nr. 384/96 og i givet fald forhøjer den pålagte told.
- 98 Sagsøgeren har endelig kritiseret Kommissionens metode til beregning af selskabets indtægtstab, idet sagsøgeren har understreget, at metoden ikke tager hensyn til de sæsonudsving, der er karakteristiske for markedet for laks.
- 99 Kommissionen har anført, at sagsøgeren ikke er fremkommet med noget forhold, der godtgør, at det var umuligt for selskabet at sælge laks i Fællesskabet på grund af indførelsen af midlertidige foranstaltninger vedrørende importen af dets varer.

Sagsøgeren kan ikke unddrage sig denne bevisbyrde ved at hævde, at vedtagelsen af sådanne foranstaltninger automatisk udelukker enhver mulighed for eksport fra selskabets side til Fællesskabet.

- 100 Kommissionen har anført, at sagsøgeren under alle omstændigheder var forpligtet til at begrænse den skade, der angiveligt er lidt. Kommissionen har gjort gældende, idet den har henvist til omfanget af sagsøgerens salg mellem juli 1997 og september 1998, at hvis sagsøgeren i den periode, hvor forordning nr. 2529/97 fandt anvendelse, var fortsat med hver måned at sælge den samme mængde og med i Fællesskabet at have den samme markedsandel som i de måneder, der gik forud for ikrafttrædelsen af den told, der blev fastsat ved denne forordning, ville beløbet herfor udgøre 296 110 ECU. Det havde under hensyn til toldens midlertidige karakter været tilstrækkeligt for sagsøgeren at oprette en garanti for det tilfælde, at tolden blev endelig. Sagsøgeren er imidlertid ikke fremkommet med noget forhold, der kan godtgøre, at selskabet forsøgte at opnå denne garanti, eller at det ikke var stand til dette af økonomiske årsager. Kommissionen har hævdet, at den mest rationelle løsning for sagsøgeren havde været at oprette den pågældende garanti, hvortil udgifterne havde været ubetydelige, og at fortsætte eksporten til Fællesskabet til uændrede priser. Dette gælder så meget desto mere, eftersom Kommissionen ved skrivelse af 5. januar 1998 forsikrede sagsøgeren om, at selskabets tilsagn på ny ville træde i kraft, og at den midlertidige told ikke ville blive opkrævet, hvis Kommissionen var i stand til at fastslå, at det nævnte tilsagn ikke var blevet tilsidesat i løbet af tredje kvartal 1997. Ved skrivelse af 2. februar 1998 bekræftede Kommissionen i øvrigt over for sagsøgeren, at Kommissionen var nået til den konklusion, at den midlertidige told ikke blev endelig.
- 101 Kommissionen har tilføjet, at en sådan løsning ville betyde, at sagsøgeren havde undgået at have udgifter til genetableringen på fællesskabsmarkedet. Sagsøgeren er under alle omstændigheder ikke fremkommet med noget bevis for sin påstand om, at selskabet har skullet gøre en væsentlig indsats for at forsøge at generobre sine markedsandele.
- 102 Kommissionen har i duplikken først anført, at sagsøgeren på det pågældende tidspunkt burde have forstået, at hvis selskabets forklaringer vedrørende

rapporten af oktober 1997 var rigtige, ville der ikke blive opkrævet told. Kommissionen har henvist til, at det er Kommissionen, der ved vedtagelsen af forordning nr. 2529/97 og nr. 651/98 iværksatte foranstaltninger mod importen af sagsøgerens varer og derefter genetablerede sagsøgerens stilling. Kommissionen har understreget, at Rådet ikke lovligt havde kompetence til i denne sag at beslutte at opkræve midlertidig told, når fællesskabsindustrien ikke havde lidt skade. Hertil kommer, at der aldrig tidligere er blevet opkrævet midlertidig told, når den ikke, som i denne sag, er blevet efterfulgt af en endelig told.

103 Dernæst har Kommissionen anført, at hvis sagsøgeren i den periode, hvor den midlertidige told fandt anvendelse, havde valgt at eksportere til Fællesskabet ved at hæve priserne med det beløb, tolden udgjorde, ville sagsøgeren have haft et betydeligt overskud, idet den nævnte told ikke blev endelig opkrævet. Hvis det antages, at sagsøgeren derimod i denne periode af forretningsmæssige hensyn var fortsat med at eksportere til Fællesskabet til uændrede priser, ville selskabet — ifølge Kommissionen og af samme årsager — ikke have lidt nogen skade, med undtagelse af udgifterne til bankgarantien. Kommissionen har i denne forbindelse afvist sagsøgerens argument, der støttes på artikel 12, stk. 1, i forordning nr. 384/96, om, at en fortsættelse af eksporten til uændrede priser efter ikrafttrædelsen af forordning nr. 2529/97 ville have været i strid med institutionens politik inden for dette område.

104 Kommissionen har endelig afvist sagsøgerens kritik vedrørende Kommissionens metode til beregning af sagsøgerens indtægtstab i den periode, hvor de midlertidige foranstaltninger fandt anvendelse. Kommissionen har herudover fremhævet, at sagsøgerens beregningsmetode er fejlagtig, idet den bygger på realiserede salgstal i de to forudgående år i den periode, der svarer til den periode, hvor den midlertidige told fandt anvendelse, selv om der i denne periode ikke var nogen antidumpingforanstaltning i kraft vedrørende import af laks med oprindelse i Norge.

Rettens bemærkninger

- 105 Det skal først undersøges, om sagsøgeren har bevist den forretningsmæssige skade, som selskabet har påberåbt sig.
- 106 Hvad for det første angår indtægtstab i perioden mellem den 18. december 1997 og 25. marts 1998 bemærkes, at de oplysninger, som Kommissionen er fremkommet med vedrørende sagsøgerens eksport af opdrættede atlantehavslaks til Fællesskabet mellem juli 1997 og september 1998, viser, at sagsøgerens eksport i den periode, der ca. omfatter medio december 1997 og ultimo marts 1998, fuldstændig ophørte. Dette ophør af sagsøgerens kommercielle aktiviteter på fællesmarkedet bekræftes af den erklæring fra revisionsvirksomheden, der er vedlagt stævningen som bilag 6, og hvoraf fremgår:
- »[V]i bekræfter, at i henhold til [sagsøgerens] regnskaber har selskabet ikke foretaget noget salg af atlantehavslaks til Fællesskabet i perioden mellem den 18. december 1997 og 25. marts 1998.«
- 107 Der er intet forhold i sagsakterne, der viser, at sagsøgeren i denne periode var i stand til at erstatte, eventuelt delvist, den manglende eksport til fællesskabsmarkedet med en tilsvarende stigning i salget til andre internationale markeder. Kommissionen har i øvrigt på intet tidspunkt fremført et sådant synspunkt, hverken i processkrifterne eller under retsmødet.
- 108 Det fremgår tværtimod af den rapport, der blev udarbejdet efter Kommissionens besøg for at foretage undersøgelser på sagsøgerens hjemsted den 26. og

27. januar 1998 (jf. ovenfor i præmis 18), at sagsøgerens forretningsmæssige aktivitet efter indførelsen af den midlertidige told var yderst beskeden, og at selskabets ledelse havde bekræftet, at de sandsynligvis blev nødt til at lukke virksomheden, hvis tolden blev endelig. Det er i denne rapport tilføjet, at sagsøgeren i det væsentlige alene har eksporteret til Japan, siden de midlertidige foranstaltninger trådte i kraft. Denne sidste oplysning skal imidlertid, set i lyset af de forudgående angivelser, forstås således, at sagsøgeren fortsat udnyttede afsætningsmuligheder på det japanske marked, og kan ikke forstås som et tegn på, at sagsøgerens forretningsmæssige aktivitet blev rettet mod det japanske marked med henblik på at dække det manglende salg til fællesskabsmarkedet.

109 Det indtægtstab, som sagsøgeren har lidt på grund af indstillingen af selskabets eksport til Fællesskabet mellem den 18. december 1997 og den 25. marts 1998, skal bedømmes på denne baggrund. Indtægtstabets skal anses for at svare til den fortjenstmargen, som sagsøgeren ville have opnået, hvis selskabet i denne periode havde fortsat sin eksport til Fællesskabet.

110 Det skal med dette formål først fastlægges, hvilken nedgang i sagsøgerens eksport til Fællesskabet der fulgte efter ikrafttrædelsen den 1. juli 1997 af sagsøgerens tilsagn, som under alle omstændigheder skulle gælde, hvis sagsøgeren var fortsat med at eksportere til Fællesskabet i den pågældende periode. For at en sådan beregning skal være pålidelig, skal der tages hensyn til udviklingen i sagsøgerens salg til Fællesskabet mellem 1996 og 1997 i perioden fra den 1. juli til den 17. december.

111 Det fremgår i denne forbindelse af de tal, som sagsøgeren den 14. april 2000 oplyste som svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten, at selskabet i perioden fra den 1. juli til den 17. december til Fællesskabet eksporterede 1 271 304 kg opdrættede atlantehavslaks i 1997 i stedet for 2 030 883 kg i 1996, hvilket

svarer til en nedgang på 759 579 kg eller en nedgang på 37% af dets salg på fællesskabsmarkedet.

- 112 Dette giver grundlag for at antage, at hvis sagsøgeren i henhold til tilsagnet havde fortsat sin eksport til Fællesskabet mellem den 18. december 1997 og den 25. marts 1998, ville selskabets salg af opdrættede atlantehavslaks have udgjort 63% (100% — 37%) af det salg, der var realiseret på fællesskabsmarkedet i det forudgående år i den tilsvarende periode. Det fremgår af tallene i ovennævnte svar fra sagsøgeren, at selskabet til Fællesskabet eksporterede ca. 450 000 kg opdrættede atlantehavslaks mellem den 18. december 1996 og den 31. januar 1997, 210 000 kg i februar 1997 og 230 000 kg fra den 1. marts til den 25. marts 1997.
- 113 Det kan således antages, at sagsøgeren på fællesskabsmarkedet ville have solgt ca. 284 000 kg opdrættede atlantehavslaks (63% af 450 000 kg) i perioden fra den 18. december 1997 til den 31. januar 1998, 132 000 kg (63% af 210 000 kg) i februar 1998 og 145 000 kg (63% af 230 000) i perioden fra den 1. marts til den 25. marts 1998.
- 114 Det følger af oplysningerne i ovennævnte svar fra sagsøgeren, at selskabet i perioden fra den 1. juli til den 17. december 1997, hvor det eksporterede sine varer til Fællesskabet i henhold til tilsagnet, havde en gennemsnitlig fortjenstmargen på 1 307 539 NOK/1 271 304 kg eller 1,028 NOK/kg. Det kan således antages, at hvis sagsøgeren havde fortsat sin eksport i henhold til tilsagnet mellem den 18. december 1997 og den 25. marts 1998, ville selskabet have haft en fortjeneste på 292 000 NOK (284 000 kg × 1,028 NOK/kg), på 135 000 NOK (132 000 kg × 1,028 NOK/kg) og på 150 000 NOK (145 000 kg × 1,028 NOK/kg) i henholdsvis perioden fra den 18. december 1997 til den 31. januar 1998, i februar 1998 og i perioden fra den 1. til den 25. marts 1998.

- 115 Sagsøgerens indtægtstab kan således fastsættes til 292 000 NOK for perioden fra den 18. december 1997 til den 31. januar 1998, til 135 000 NOK for februar 1998 og til 150 000 NOK for perioden fra den 1. marts til den 25. marts 1998.
- 116 Hvad for det andet angår de udgifter, der er forbundet med genetableringen på fællesskabsmarkedet, skal det fastslås, således som Kommissionen har understreget, at sagsøgeren ikke — som det kræves i retspraksis (jf. Domstolens dom af 15.6.2000, sag C-237/98 P, Dorsch Consult mod Rådet, Sml. I, s. 4549, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis) — har fremlagt noget bevis for, at selskabet faktisk har afholdt sådanne udgifter, og at det fortsat skal gøre det. Det skal i øvrigt understreges, at sagsøgeren i henhold til de tal, der er fremlagt af Kommissionen i bilag 5 til svarskriftet, og som ikke er bestridt af sagsøgeren i replikken, i vidt omfang har generobret sin markedsandel i Fællesskabet fra juni 1998. Sagsøgerens eksport af opdrættede atlantehavslaks til Fællesskabet svarede nemlig i denne måned — i forhold til den samlede eksport af laks med oprindelse i Norge til fællesskabsmarkedet — til en markedsandel på 1,60%, mens sagsøgerens markedsandel ifølge de samme tal fra Kommissionen gennemsnitligt havde været 1,38% i løbet af de fem måneder forud for, at forordning nr. 2529/97 trådte i kraft. Det skal derfor konkluderes, at denne del af sagsøgerens påståede skade under alle omstændigheder ikke er godtgjort.
- 117 Det skal herefter efterprøves, om der er årsagsforbindelse mellem sagsøgerens forretningsmæssige skade, således som den er godtgjort i henhold til den ovenfor i præmis 105-116 foretagne gennemgang, og Kommissionens retsstridige adfærd, der er stadfæstet ved forordning nr. 2529/97, og som fremgår af den ovenfor i præmis 73-82 og præmis 91 foretagne gennemgang.
- 118 Der er årsagsforbindelse efter traktatens artikel 215, stk. 2, når der er en direkte årsagsforbindelse mellem den fejl, der er begået af den pågældende institution, og

det tab, der påberåbes, hvilken sammenhæng sagsøgeren skal bevise (jf. Rettens dom af 30.9.1998, sag T-149/96, Coldiretti m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 3841, præmis 101 og den deri nævnte retspraksis). Fællesskabet kan alene være ansvarlig for den skade, der er en tilstrækkelig direkte følge af den pågældende institutions retsstridige adfærd (jf. bl.a. Domstolens dom af 4.10.1979, forenede sager 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 og 45/79, Dumortier Frères m.fl. mod Rådet, Sml. s. 3091, præmis 21, Rettens dom af 18.9.1995, sag T-168/94, Blackspur m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 2627, præmis 52, og dommen i sagen TEAM mod Kommissionen, der er omtalt ovenfor i præmis 30, præmis 68).

- 119 I denne sag fremgår det af erklæringen fra revisionsvirksomheden, der er behandlet ovenfor i præmis 106, at den periode, hvori sagsøgeren indstillede sin eksport til Fællesskabet, falder sammen med den periode, hvor de midlertidige foranstaltninger i henhold til forordning nr. 2529/97 fandt anvendelse på importen af sagsøgerens varer. Et sådant forhold skal fortolkes således, at der er årsagsforbindelse mellem dels de retsstridige forhold, som særligt Kommissionen har begået, og som ligger bag indførelsen af disse midlertidige foranstaltninger, dels sagsøgerens indtægtstab.
- 120 Det kan ikke nægtes, at sagsøgeren, såfremt der ikke havde været sådanne retsstridige forhold og de heraf følgende midlertidige foranstaltninger, kunne have fortsat sin eksport til Fællesskabet i overensstemmelse med vilkårene i tilsagnet. Sagsøgeren ville således ikke havde lidt noget indtægtstab på fællesskabsmarkedet. Kommissionens retsstridige adfærd ved gennemgangen af rapporten af oktober 1997, der blev stadfæstet ved forordning nr. 2529/97, står dermed i årsagsforbindelse i henhold til den ovenfor i præmis 118 omtalte retspraksis med det af sagsøgeren lidt forretningsmæssige tab.
- 121 Det forhold, der er omtalt ovenfor i præmis 119, kan imidlertid ikke anses for i sig selv at bevise, at sagsøgerens samlede indtægtstab, således som det er fastsat

ovenfor i præmis 115, udelukkende skyldes de retsstridige forhold, særligt fra Kommissionens side, der ligger bag vedtagelsen af disse midlertidige foranstaltninger. Det skal i denne forbindelse efterprøves, om sagsøgeren, således som det kræves i retspraksis, har udvist rimelig omhu i sit forsøg på at begrænse skadens omfang, hvilket Kommissionen har bestridt (jf. Domstolens dom af 19.5.1992, forenede sager C-104/89 og C-37/90, Mulder m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 3061, præmis 33, af 5.3.1996, forenede sager C-46/93 og C-48/93, Brasserie du pêcheur og Factortame, Sml. I, s. 1029, præmis 85, og af 16.3.2000, sag C-284/98 P, Parlamentet mod Bieber, Sml. I, s. 1527, præmis 57).

- 122 Kommissionen har i det væsentlige under hensyn til, at den ved forordning nr. 2529/97 indførte told var midlertidig, gjort gældende, at sagsøgeren kunne have fortsat sin eksport til Fællesskabet til uændrede priser mod en beskeden udgift til oprettelse af en bankgaranti.
- 123 Det er i denne forbindelse ubestridt, at sagsøgeren på dette tidspunkt fortrinsvis eksporterede sine varer til Fællesskabet i henhold til DDP-ordningen. Ifølge denne ordning ville sagsøgeren være forpligtet til at betale den midlertidige anti-dumping- og udligningstold, der var fastsat ved forordning nr. 2529/97, til de pågældende toldmyndigheder, såfremt selskabet havde eksporteret til fællesskabsmarkedet i den periode, hvor disse midlertidige foranstaltninger fandt anvendelse. Af denne årsag påhvilede det således sagsøgeren, og ikke sagsøgerens kunder i Fællesskabet, at oprette en bankgaranti for denne type salg, der skulle dække den midlertidige told, idet en sådan garanti i henhold til artikel 7, stk. 3, i forordning nr. 384/96 og artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 2026/97 var en betingelse for de pågældende varers overgang til fri omsætning i Fællesskabet.
- 124 Selv hvis det antages, at sagsøgeren, der ikke har bestridt Kommissionens angivelser hvad angår udgifterne til en sådan bankgaranti, havde opnået en sådan garanti, skal det dog fastslås, at selskabet ville udsætte sig for en usædvanlig stor forretningsmæssig risiko, der overskrider det risikoniveau, der er forbundet med enhver forretningsmæssig aktivitet, ved at eksportere til Fællesskabet i den periode, hvori forordning nr. 2520/97 fandt anvendelse på importen af selskabets varer. Såfremt sagsøgeren, når bankgarantien var oprettet, besluttede, således

som Kommissionen har foreslået, at eksportere til Fællesskabet til uændrede priser, uden at disse priser, der blev afkrævet kunderne i Fællesskabet, afspejlede den midlertidige told, ville selskabet risikere selv at skulle bære udgifterne til denne told i det tilfælde, at den blev endeligt opkrævet. Da sagsøgeren ikke på dette tidspunkt kunne forudse, om dette ville blive tilfældet, havde selskabet ikke andre muligheder end at forhøje sine eksportpriser med beløb svarende til den midlertidige told. Under hensyn til bl.a. konkurrencen fra de virksomheder i Fællesskabet, der sælger laks, og til de talrige norske eksportører, der i den pågældende periode kunne fortsætte deres salg på fællesskabsmarkedet i henhold til deres tilsagn, kunne sagsøgeren med rimelighed antage, at selskabet ikke havde nogen chance for at afsætte sine varer på markedet i denne periode.

- 125 På baggrund af disse omstændigheder kan det forhold, at sagsøgeren ikke forsøgte at eksportere sine varer til Fællesskabet i den pågældende periode, ikke anses for en tilsidesættelse af den forpligtelse, der fremgår af den ovenfor i præmis 121 omtalte retspraksis, til at bevise, at der er udvist den nødvendige omhu for at begrænse skadens omfang.
- 126 Kommissionen har anført, at den hurtigt forsikrede sagsøgeren om, at selskabets tilsagn på ny ville træde i kraft, og at den midlertidige told, der var fastsat i henhold til forordning nr. 2529/97 på importen af sagsøgerens varer, ikke ville blive endelig.
- 127 Det skal imidlertid anføres, at Kommissionen i sin skrivelse af 5. januar 1998 (jf. ovenfor i præmis 11) erklærede sig villig til at revurdere sin stillingtagen i forhold til sagsøgeren i lyset af nye oplysninger, som sagsøgeren rettidigt fremlagde for den. Kommissionen gav imidlertid ikke sagsøgeren nogen sikkerhed for, at

tilsagnet på ny ville træde i kraft, og at den midlertidige told i henhold til forordning nr. 2529/97 ikke ville blive endelig.

- 128 Det er korrekt, at Kommissionen i sin skrivelse af 30. januar 1998, der er omtalt ovenfor i præmis 19, meddelte sagsøgeren, at den ikke længere havde nogen grund til at antage, at sagsøgeren havde tilsidesat sit tilsagn, at det kunne forudses, at den midlertidige told, der var indført vedrørende importen af sagsøgerens varer, ville blive ophævet, og at det nævnte tilsagn på ny ville træde i kraft fra denne ophævelse og senest den 19. april 1998. I sin skrivelse af 2. februar 1998 anførte Kommissionen — der under retsmødet ikke har bestridt, at denne skrivelse udgjorde svaret på sagsøgerens forespørgsel vedrørende betingelserne for, at selskabet kunne genoptage sin eksport til Fællesskabet, mens det afventede, at tilsagnet på ny trådte i kraft — imidlertid følgende, idet den erindrede om indholdet af artikel 7, stk. 3, i forordning nr. 384/96 (jf. ovenfor i præmis 123):

»Da Kommissionen agter at foreslå Rådet at træffe en negativ afgørelse, dvs. *ikke* at pålægge endelig told, vil den midlertidige told, der er pålagt ved forordning nr. 2529/97, ikke blive bekræftet i henhold til artikel 10, stk. 3, i forordning nr. 384/96. Artikel 10, stk. 2, i forordning nr. 384/96 bestemmer, at den midlertidige told frigives, såfremt Rådet beslutter helt eller delvist ikke at opkræve den endeligt.«

- 129 Uanset hvad begrundelsen måtte være for disse sidstnævnte angivelser — der giver anledning til at tro, at Kommissionens hensigt om ikke at foreslå, at der indføres endelig told på importen af sagsøgerens varer, ikke udelukker, at Rådet beslutter helt eller delvist endelig at opkræve de beløb, der er deponeret i henhold til den midlertidige told — har de hos sagsøgerens ledelse opretholdt indtrykket af, at der var en usædvanlig forretningsmæssig risiko, som beskrevet ovenfor i præmis 124, ved en genoptagelse af eksporten til Fællesskabet, så længe de

midlertidige foranstaltninger, der var indført ved forordning nr. 2529/97, forblev i kraft.

- 130 Selv om der på daværende tidspunkt i praksis ikke kunne påvises noget tilfælde af endelig opkrævning af midlertidig told, uden at den blev erstattet af en endelig told, kan sagsøgeren ikke kritiseres for efter læsningen af sådanne angivelser fortsat at have undladt at eksportere til Fællesskabet indtil den 25. marts 1998, på hvilken dato selskabet opnåede sikkerhed for, at tilsagnet ved ikrafttrædelsen af forordning nr. 651/98 igen var gældende, og at den midlertidige told, der var indført ved forordning nr. 2529/97 på importen af sagsøgerens varer, var ophævet.
- 131 Det må derimod ved læsningen af de skrivelser af 30. januar og 2. februar 1998, der er behandlet ovenfor i præmis 128, fastslås, at Kommissionen ikke har truffet de nødvendige og effektive foranstaltninger, som det påhviler skadevolder at træffe, når der, som i denne sag, fortsat voldes skade (jf. i denne retning dommen i sagen Parlamentet mod Bieber, der er omtalt ovenfor i præmis 121, præmis 57), for at begrænse det tab, som Kommissionens retsstridige adfærd ved efterprøvelsen af sagsøgerens overholdelse af tilsagnet havde medvirket til at forårsage.
- 132 Det fremgår således af sagsakterne, at Kommissionen efter de forklaringer, som sagsøgeren fremkom med i begyndelsen af januar 1998 (jf. ovenfor i præmis 12 og 13), og af kontrollen på sagsøgerens hjemsted i slutningen af samme måned (jf. ovenfor i præmis 18), at Kommissionen var blevet overbevist om — i det mindste fra den 30. januar 1998, som det fremgår af dens skrivelse af samme dag — at sagsøgeren havde overholdt sit tilsagn i tredje kvartal 1997. Kommissionen, der efter dens egen opfattelse (jf. ovenfor i præmis 102), og som det i øvrigt er bevist gennem det forhold, at forordning nr. 651/98 blevet vedtaget af Kommissionen, var enekompetent til i denne sag at ophæve de midlertidige foranstaltninger, der var indført ved forordning nr. 2529/97 vedrørende importen af sagsøgerens varer, ventede imidlertid, uden at der ses

at være nogen grund hertil, indtil den 25. marts 1998 med ved forordning nr. 651/98 at give sagsøgeren den formelle retlige forsikring, som Kommissionen kunne have givet sagsøgeren i slutningen af januar 1998. Selv om Kommissionen selv ved ovennævnte undersøgelse på sagsøgerens hjemsted havde kunnet gøre sig bekendt med den betydelige forretningsmæssige skade, som sagsøgeren havde lidt på grund af disse midlertidige foranstaltninger (jf. ovenfor i præmis 108), opretholdt den uden grund i sin skrivelse af 2. februar 1998 tvivlen om det endelige udfald af den midlertidige told, der var fastsat ved forordning nr. 2529/97. Kommissionen forhindrede således sagsøgeren i at genoptage selskabets forretningsmæssige aktivitet på fællesskabsmarkedet.

133 Den omstændighed, at Kommissionen på samme tidspunkt blev stillet over for flere sammenlignelige tilfælde, der førte den til at efterprøve de nødvendige oplysninger med henblik på endeligt at afgøre, om der var sket tilsidesættelser af tilsagn, og det forhold, at forordning nr. 2529/97's anvendelsesperiode var fastsat til fire måneder, fritog ikke Kommissionen for at berigtige sagsøgerens individuelle situation fra det tidspunkt, hvor Kommissionen var endelig overbevist om, at sagsøgeren havde overholdt sit tilsagn i den pågældende periode.

134 Kommissionen skal anses for eneansvarlig for sagsøgerens indtægtstab, i det mindste fra ultimo januar 1998, idet Kommissionen på denne måde afholdt sig fra at træffe de foranstaltninger, der påhvilede den fra det tidspunkt, hvor de retsstridige forhold, der lå bag indførelsen af midlertidige foranstaltninger over for importen af sagsøgerens varer, blev endelig berigtiget.

135 Det skal således konkluderes, at mens sagsøgeren — som det følger af den begrundelse, der er redegjort for ovenfor i præmis 73-92 — i samme omfang som Kommissionen har medvirket til, at den forretningsmæssige skade er opstået, er det derimod alene Kommissionen, der efter ultimo januar 1998 ikke har udvist den nødvendige omhu, idet den, selv om de oplysninger, den havde modtaget fra sagsøgeren, gav mulighed for endeligt at korrigere de tidligere retsstridige forhold og fjerne enhver grund til at antage, at der var tale om en tilsidesættelse af tilsagnet, uden at der ses at være nogen grund hertil, ventede med at berigtige

sagsøgerens situation ved at ophæve de midlertidige foranstaltninger, der oprindeligt blev indført vedrørende sagsøgeren.

- 136 Det følger heraf, at Kommissionen er ansvarlig for halvdelen af det indtægtstab, sagsøgeren har lidt mellem den 18. december 1997 og den 31. januar 1998, og for hele det indtægtstab, som sagsøgeren har lidt mellem den 1. februar og den 25. marts 1998 (jf. ovenfor i præmis 115).
- 137 Kommissionen skal herefter tilpligtes at betale sagsøgeren dels halvdelen af 292 000 NOK for det indtægtstab, sagsøgeren har lidt mellem den 18. december 1997 og den 31. januar 1998, dels 285 000 NOK (135 000 NOK + 150 000 NOK) i erstatning for den skade, sagsøgeren har lidt fra den 1. februar til den 25. marts 1998, eller en samlet erstatning på 431 000 NOK. I øvrigt frifindes Kommissionen.

Sagens omkostninger

- 138 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 3, kan Retten fordele sagens omkostninger, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter. Kommissionen har i det væsentlige tabt sagen og bør derfor pålægges ud over sine egne omkostninger at betale tre fjerdedele af sagsøgerens omkostninger. Sagsøgeren bør således bære en fjerdedel af sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Tredje Udvidede Afdeling)

- 1) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber betaler Fresh Marine Company AS 431 000 NOK.
- 2) I øvrigt frifindes Kommissionen.
- 3) Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler tre fjerdedele af de af Fresh Marine Company AS afholdte omkostninger.
- 4) Fresh Marine Company AS bærer en fjerdedel af sine egne omkostninger.

Lenaerts

Azizi

Moura Ramos

Jaeger

Mengozi

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. oktober 2000.

H. Jung

J. Azizi

Justitssekretær

Afdelingsformand